

denique sub custodia et gubernatione sua nos tueatur, donec exuti carne mortali similes erimus Angelis ». Et paulo post : « Extra eius gremium nulla est speranda peccatorum remissio, nulla salus ». Imo Leibnitius, scribens ad Pellisson (Acta Eruditorum, tom. 11. 1692.), haud recte intelligens catholicam doctrinam, queritur de eorum, praesertim *Jesuitarum*, laxitate in hac re (1).

508. Concludamus ergo hanc quaestionem de necessitate Ecclesiae verbis S. P. (in cit. Alloc.) : « Ceterum prout caritatis ratio postulat assiduas fundamus preces, ut omnes quaquaversus gentes ad Christum convertantur, communique hominum saluti pro viribus inserviamus, neque enim abbreviata est manus Domini, gratiaeque caelestis dona nequaquam illis defutura sunt, qui hac luce recreari sincero animo velint et postulent. Huiusmodi veritates defigendae altissime sunt fidelium mentibus, ne falsis corrumphi queant doctrinis eo spectantibus, ut religionis foveant indifferentiam, quam ad exitium animorum serpere latius videmus ac roborari ».

(1) Eadem leguntur in confessione Helvet. (art. 17.) ; Saxon. (art. 12.) ; Scotic. (art. 17.) ; Belg. (art. 28.) ; Gallic. (art. 16.) ; Bohem. (art. 8.). Ecclesia vero Anglicana non solum adhuc retinet Symbolum Athanasianum, quod a salute excludit eos omnes qui negant dogma Trinitatis et Incarnationis ; sed (art. 18.) expresse habet : « They also are to be accursed that presume to say, that every man shall be saved by the law or sect he professed, so that, he be diligent to frame his life according to that law ». Sed vide, si lubet, Bossuet (Variat. l. 15.), et Fratres Wallemburg. (de Unit. Eccl., l. 1. c. 17.).

ARTICULUS SEPTIMUS

An ex Christi institutione Ecclesia sit societas inaequalis.

§ 1.

Exponitur status quaestions.

509. Discrimen inter societatem *aequalem* et *inaequalem* in eo est, quod in illa omnibus competant eadem iura, licet idem non sit apud omnes eorum omnium exercitium; contra vero in societate inaequali non modo diversum apud diversos est exercitium iurium, verum ipsa quoque iura apud alios alia sunt atque diversa. Praesenti igitur quaestione, ut quisquis videt, examen inchoamus de regiminis forma a Christo in Ecclesiam inducta, adeoque ad ipsius intimam constitutionem penitus rimandam proprius accedimus. Ut perspicue proponatur quaestio, breviter imprimis exponemus doctrinam catholicam : errores deinde ei contrarios referemus; facile inde erit verum quaestions statum definire.

510. I. Ex innumeris ecclesiasticis documentis, quae ad rem praesentem faciunt, sequentia seligimus. Conc. Trid. (sess. 23. cap. 4.) docet : « Quod si quis omnes Christianos promiscue Novi Testamenti sacerdotes esse, aut omnes pari inter se potestate spirituali praeditos affirmet: nihil aliud facere videtur, quam ecclesiasticam hierarchiam, quae est ut castrorum acies ordinata, confundere; perinde ac si contra beati Pauli doctrinam omnes Apostoli, omnes Prophetae, omnes Evangelistae, omnes Pastores, omnes sint Doctores. Proinde sacrosancta Synodus declarat, praeter caeteros ecclesiasticos gradus episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, ad hunc hierarchicum ordinem praecipue pertinere; et positos, sicut idem Apostolus ait, a Spiritu Sancto, regere Ecclesiam Dei; eosque presbyteris superiores esse... Docet

insuper sacrosancta Synodus in ordinatione episcoporum, sacerdotum, et caeterorum Ordinum, nec populi, nec cuiusvis saecularis potestatis, et magistratus consensum, sive vocationem, sive auctoritatem, ita requiri, ut sine ea irrita sit ordinatio: quin potius decernit eos qui, tantummodo a populo aut saeculari potestate ac magistratu vocati et instituti, ad haec ministeria exercenda ascendunt, et qui ea propria temeritate sibi sumunt, omnes non Ecclesiae ministros, sed fures et latrones, per ostium non ingressos habendos esse ». Hinc (can. 2.): « Si quis dixerit, praeter sacerdotium non esse in Ecclesia catholica alias Ordines, et maiores et minores, per quos, velut per gradus quosdam, in sacerdotium tendatur; anathema sit ». Et (can. 6.): « Si quis dixerit, in Ecclesia catholica non esse hierarchiam divina Ordinatione institutam, quae constat ex episcopis, presbyteris, et ministris; anathema sit ». Et (can. 7.): « Si quis dixerit... Ordines ab ipsis (Episcopis) collatos, sine populi vel potestatis saecularis consensu aut vocatione, irritos esse; aut eos, qui nec ab ecclesiastica et canonica potestate rite ordinati, nec missi sunt, sed aliunde veniunt, legitimos esse verbi et sacramentorum ministros; anathema sit ». His adiicimus propp. II. et III. damnatas a Pio VI. (*Auctorem fidei*, 28. Aug. 1794.): « Propositio quae statuit, potestatem a Deo datam Ecclesiae, ut communicaretur Pastoribus qui sunt eius ministri pro salute animarum; sic intellecta, ut a communitate fidelium in Pastores derivetur ecclesiastici ministerii ac regiminis potestas; Haeretica — Insuper quae statuit, *Romanum Pontificem esse caput ministeriale*; sic explicata, ut Romanus Pontifex non a Christo in persona beati Petri, sed ab Ecclesia potestatem ministerii accipiat, qua, velut Petri Successor, verus Christi Vicarius, ac totius Ecclesiae caput, pollet in universa Ecclesia: Haeretica ».

511. Porro, iuxta haec documenta, tenendum est *primo* totum Ecclesiae corpus in duas classes distingui, in *Clericos* nempe et *Laicos*. Quid autem haec nomina clerici atque laici sibi velint, « nemini, inquit Bellarminus (de Membr. Eccl. l. 1. c. 1.), dubium esse puto: tametsi Graecam originem habeant, tamen trita sunt, ac promulgata. Quis enim ignorat idem esse λαόν Graecis, quod populum Latinis? Idem illis χληρούς, quod sortem, sive hae-

reditatem nobis? Inde igitur laici dicti sunt quasi plebeii, ac populares, quibus nulla pars functionis Ecclesiasticae demandata est; Clerici autem quasi Domini sors, et haereditas, qui divino cultui consecrati, procurandae religionis, ac rerum sacrarum, Deo ipso iubente, providentiam ac sollicitudinem suscepunt: “Clericus,” inquit S. Hieronymus in epist. ad Nepot., interpretetur primo vocabulum suum, et nominis definitione prolata, nitatur esse quod dicitur: si enim χληρός Graece, sors Latine appellatur; propterea vocantur Clerici, vel quia de sorte sunt Domini, vel quia ipse Dominus sors, id est, pars Clericorum est ».

512. Patet secundo ex iisdem documentis, in clericali ordine veram constitutam fuisse *Hierarchiam*. Hierarchiae nomen a duabus graecis vocibus derivata, nempe ιεράρχης (sacer) et ἀρχὴ (principatus), iuxta vim etymologicam idem est ac *sacer principatus*. At ubi est principatus, ibi etiam sunt ministri; inter ministros vero quaedam inaequalitas est, quae a diversis potestatis gradibus constituitur: nomine igitur *hierarchiae* venit « quidam ordo complectens diversos gradus, *infimos*, *medios* et *supremos*; ac quamdam inter eos praelationis et subiectionis relationem includens ». Quo sensu S. Dionysius Areopagita distinguit in angelis tres hierarchias in novem choros distributas. — Cf. *de Deo Creante* (n. 294. seqq.).

513. Verum, ne quaestiones inter se distinctae confundantur, adnotamus varias esse *ordinis* acceptiones. Quandoque sumitur pro coetu eorum, qui ecclesiae servitio addicti sunt, vel pro *sacramento*, quo ministri sacro et solemnri ritu servitio ecclesiae consecrantur; quandoque vero pro diversis gradibus. Prima significazione transmissa (siquidem proprie pertinet ad tract. de Sacr. Ord.), hic *ordinem* spectamus prout complectitur « personas in diversis officiis per diversam acceptam potestatem constitutas ». « Placuit, inquit Catechismus Conc. Trid. (de Sacr. § 9.), Sanctis Patribus hoc vocabulo ordinis uti, quod latissimam significationem habet, ut dignitatem et excellentiam ministrorum Dei indicarent. Est enim ordo, si propriam eius vim et notitiam accipiamus, dispositio superiorum et inferiorum rerum, quae inter se ita aptae sunt, ut una ad alteram referatur. Cum itaque in hoc ministerio multi sint gradus, et variae functiones, omnia vero certa

ratione distributa sint et collocata: recte et commode ordinis nomen ei impositum videtur ».

514. Sequitur *tertio* ex iisdem documentis tum distinctionem inter Clericos et Laicos, tum hierarchiam in ordine clericali constitutam *iuris esse divini*; ac proinde ipso divino iure excludi a regimine Ecclesiae formam *democraticam*. Haec enim obtinet quando suprema auctoritas residet in tota multitudine; non quatenus tota multitudo actu imperet et gubernet, quod esset impossibile; « sed quatenus, inquit Bellarminus (de Rom. Pont. l. 1. c. 6.), ubi est populare regimen, magistratus ipsa plebe constituuntur, atque *ab eadem auctoritate sumunt*: cum enim plebs per se ad ius dicendum sedere non possit, debet saltem alios constituere, qui nomine suo id faciunt ». At supposita hierarchia *divinitus* constituta in ordine clericali, iam huic et non toti plebi communicata est a Christo auctoritas; ac proinde ex Christi institutione non inest populo ius constituendi rectores, neque hi nomine plebis Ecclesiam regunt.

515. Quod ut clarius intelligatur, animadvertisamus — 1) cum Bellarmino (de mem. Eccles. l. 1. c. 2.), in creatione Episcoporum « tria contineri: *electionem*, *ordinationem* et *vocationem seu missionem*; electio nihil est aliud, quam designatio certae personae ad ecclesiasticam praefecturam; ordinatio sacra caeremonia est, qua certo ritu futurus Episcopus inungitur et consecratur; missio seu vocatio iurisdictionem tribuit, ac re ipsa Pastorem, ac praesulem facit ». — 2) Quare res sunt longe diversae *elgere*, *petere*, *testimonium reddere*. Qui enim *bonum testimonium* pro aliquo *redit*, vel eumdem eligi *petit*, nullum ei ius confert ad dignitatem obtinendam; sed tantum laudantis et obsecrantis personam gerit. Qui vero *eligit*, canonice vocat ad dignitatem, ad eamque obtinendam verum ius tribuit. — 3) Ius autem eligendi magistratus, nisi in ipsa societatis constitutione aliud statutum fuerit, per se spectat ad potestatem supremam; nequit enim quispiam populum obligare ad obediendum alicui, nisi populus ipsi subsit. — 4) Quapropter Episcoporum electio per se ad Romanum Pontificem pertinet, si semel constet, eum supremam in Ecclesia potestatem possidere. Nihilominus eius vel lege vel approbatione ac consensu potuit ius illud ad alios recte deferri;

+ ab aliis momentis

quod enim cuiuspiam lege vel consensu fit, eiusdem innititur auctoritati.

516. En igitur quomodo ecclesiastica hierarchia definiri potest: « coetus seu ordo praesidum et sacrorum ministrorum, ad regendam Ecclesiam, gignendamque in hominibus sanctitatem divinitus institutus ». « Cum eiusmodi Ecclesiae finis, inquit Card. Tarquini (Ius Publ. Eccl. l. 2. cap. 1. n. 3.), idest sanctificatio animarum, habeatur per *gratiam sanctificantem*, quam Christus per *sacramenta* haberi voluit, accedente *cooperatione hominis*, sive per idoneas dispositiones ad illam acquirendam, sive per bona opera ad eam conservandam et augendam; ad duo capita curam finis Ecclesiae Clericis commissam direxit: 1.º ad efficienda sacramenta; 2.º ad fideles recte et quantum fieri potest efficaciter dirigendos, ut divinae gratiae, quae per sacramenta confertur, quemadmodum par est, cooperentur: unde duas constituit in Ecclesia potestates, quae *Hierarchiae* appellantur, alteram *Ordinis*, alteram *Iurisdictionis*, quarum prior definitur *Potestas*, quae ordinatur ad efficienda sacramenta; altera dicitur *Potestas pascendi*, seu gregem Christi regendi tum quoad intellectum per doctrinam rectae fidei, quae praecepsi ritu credenda proponitur, tum quoad voluntatem per verum proprieque dictum imperium, quo in tota mediorum oeconomia fideles dirigantur ».

517. II. Contra praedicta catholicae doctrinae capita scripsit imprimis Marsilius Menandrinus, quem Patavinum dicunt, et ceteri plus minus exscriperunt. Ad blandiri cupiens Ludovico Bavarо, Romanis Pontificibus infenso, divinam Ecclesiae constitutionem penitus pervertit. Etenim in libro, quem inscripsit *Defensorium pacis* — 1) docuit, subiectum in quo primo residet suprema auctoritas Ecclesiae esse totum coetum fidelium: id desumit veluti a priori ex iure naturae, iuxta quod, ipso teste, huiusmodi est cuiuslibet societatis constitutio; nec putat, Ecclesiae constitutionem petendam potius esse ex positiva Christi voluntate ac institutione — 2) Potestatem, primo in coetu fidelium residentem, translatam deinde dicit ad Principes saeculares: quod si hi infideles sint, eam transferri autumat ad Episcopos; ita tamen ut hi tum populo, tum principibus subiiciantur — 3) Vere tandem negat ipsam potestatem; nullam enim coactivam vim ei agnoscit, sed

totam in monendo, concionando, et aliis huiusmodi sitam esse censem. Joannes XXII. eum damnavit, praesertim in Constit. *Licet* (23. Oct. 1327.); eumdem vero refutavit Albertus Pighius (de Hierarch. Eccles. l. 5.).

518. Ex disciplina Marsili prodierunt primum Novatores. Hi docuerunt — 1) nullam esse iure divino, seu ex Christi institutione, distinctionem inter *Clericos* et *Laicos*. Lutherus (de Abrog. mis. priv. par. 1.) scribit: « Hoc dixisse contenti sumus, Christianum populum esse simplicem, in quo prorsus nulla secta, nulla differentia personarum, nullus clericus, nullus laicus, nullus unctus, nullus ratus, nullus monachus esse debeat ». Et Calvinus (in l. 4. sua Instit. cap. 4. §. 9.): « Haec appellatio aut errore, aut certe ex prava affectione nata est, cum tota Ecclesia clerus, id est, haereditas Domini a Petro dicatur ». Et (in Comment. cap. 5. prioris epist. B. Petri): « Utinam nunquam Patribus venisset in mentem, ut hac voce uterentur ». Cf. Bellarm. (de mem. Eccles. l. 1. c. 1.).

2) Potestatis plenitudinem in populo christiano residere asseruerunt. Cum vero nequeat populus immediate per se sacris munieribus fungi; aliquos ab eodem deputari dixerunt, qui illa praestent. Hac ratione eos *ministros* generatim vocant; qui vero inter istos eminent, *episcopos*; ita tamen ut hi ministrorum ordinem minime transcendant. Pari ratione tribuunt quidem solis pastoribus ordinationem, per manus impositionem fieri solitam; sed ideo dumtaxat, quia totus populus non posset manus impnere. Unde hac in re nomine totius populi agunt, eiusque vices gerunt; totus enim populus per se posset novos pastores instituere.

3) Inde vero praesertim inferunt *necessitatem* popularis suffragii in electione ministrorum. Calvinus (Inst. l. 4. c. 3. § 15.) inquit: « Habemus esse hanc legitimam ex verbo Dei ministri vocationem, ubi ex populi consensu et approbatione creantur, qui visi fuerint idonei. Praeesse autem electioni debere alias Pastores, ne quid vel per levitatem, vel per mala studia, vel per tumultum a multitudine peccetur ». Et apud Magdeburgenses Centuriatores (Cent. l. 1. c. 4.) legitur: « Habet Ecclesia in quolibet loco, hoc est, totus coetus, tum, ut *nunc* vocamus, laicorum, tum cle-

* memoriter

ricorum coniunctum potestatem eligendi, vocandi et ordinandi ministros idoneos ». Cf. Bellarm. (l. c. c. 2.).

519. Haec quidem de ipsis Auctoribus *Reformationis*; siquidem de eorum asseclis, en quid scribit Sckenl (Inst. Iur. Eccles. Prolegom. § 46, in not.): « Protestantes nova identidem cudent Ecclesiae systemata, quorum *decem* inter se diversa Pfaffius, nec pauciora enumerat Mosheimus; sed multo plura excogitata fuisse, in diesque pene nova proculi ex Protestantium scriptis luculentum est ».

520. Alter Marsili Patavini surculus est Edmundus Richerius, doctor et syndicus Collegii Sorbonici. Ut gallicanas doctrinas circa praestantiam Concilii oecumenici supra Pontificem solidi, ut ipse putabat, fundamento constabiliret, anno 1611. libellum anonymum Parisiis edidit inscriptum *de ecclesiastica et politica potestate*. Tuetur, Christum in fundanda Ecclesia prius, immediatus atque essentialius claves, sive iurisdictionem, toti Ecclesiae, quam Petro contulisse; adeoque Petrum eiusque successores, non nisi ut ministros ab Ecclesia deputatos, nomine eius potestatem exercere. Nequaquam autem refert ad praesentem quaestionem alios huius Auctoris errores commemorare; quamvis de hoc ipso, quem indicavimus, redibit sermo in ultima disputatione. Auctor saepe damnatus a synodis Provincialibus Parisiensi an. 1612., et Aquensi eodem anno; tum pluribus S. C. Indicis decretis, et peculiari Brevi ab Innocentio IX. an. 1681., bis, ut videtur, simulato, deinde sincero animo suam doctrinam reprobavit anno antequam e vita cederet, 1730.

521. Eius tamen sistema adoptarunt Van-Espen, Febronius (sub eo nomine latet Nicolaus Hontheim, Suffraganeus Trevirensis), plus minus Jansenistae, etc. Febronius directe tendit ad deprimendum Primatum R. Pontificis; et, quoad praesentem quaestionem, docet legitimum modum huiuscem Primatus officium exercendi, id est unitatis curandae, esse tantum in *advigilando* et in *dirigendo*, per consilium et admonitiones, non vero regendo per coactionem: unde consequi ait, Primatum illum proprie esse *consociationis, inspectionis et directionis*: de qua re fusius suo loco agemus.

522. His itaque praestitutis

§ II.

Solvitur proposita quaestio.

PROP. XXII. — 1. *Ex Christi institutione essentiale viget discrimen Clericos inter et Laicos* — 2. *atque in ordine clericali veri nominis hierarchia, seu sacer principatus fuit institutus, cui non dirigendi solum facultatem, sed regendi potestatem Christus tribuit. Ecclesia ergo iure divino est societas inaequalis, atque a democratica regiminis forma penitus aliena.*

523. *Prob. prima pars I. Ex V. T.* Sane in lege veteri Tribum Levi sibi inter caeteras elegit Deus, cui solum peragendi sacrificia, et sacra obeundi munia, ius competenter: unde sacerdotium, ipso ita ordinante Deo, erat a reliquo Hebraeorum populo omnino separatum; nec cuiquam alteri extra eam Tribum licebat se sacris immiscere. Hinc est quod Saul reprobatus fuit (I. Reg. XIII.); Ozias lepra percussus (Paral. XXVI.); Core, Dathan et Abiron terra absorpti (Num. XVI.); cum enim essent ex aliena Tribu, sacerdotalibus muniis se immiscuerant. Quare speciali ratione Levitae dicuntur esse *Dei*: « Ego tuli Levitas... eruntque Levitae mei » (Num. III.); speciali ritu debebant *consecrari* Deo (Exod. XXIX.; Num. VIII. 13.); et ipse Dominus eorum sors et haereditas dicitur (Deut. XVIII. 2.). Atqui si electio eorum qui sacra ministrarent in Veteri lege ad Deum pertinebat, id a fortiori obtinere debet in Novo T., etsi propagatio sacerdotii non amplius fiat per carnalem generationem ex aliqua tribu vel ex aliquibus familiis, sed per electionem aut institutionem, ab iis factam qui eam potestatem iam possident: « cessante, inquit S. Leo (Serm. 3. in Nat. suo), privilegio Patrum, et familiarum ordine praetermisso, eos rectores accipit Ecclesia, quos Spiritus Sanctus praeparavit ». Unde Apostolus cum (II. Cor. III.) dixisset: « Qui et idoneos nos fecit ministros novi Testamenti non littera sed spiritu »; ministerium evangelicum ministerio veteris legis ita praefert:

« si ministratio mortis fuit in gloria... quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria? »

524. II. *Ex N. T.* Sane Christus ipse non acceperat a populo suam potestatem: cui autem directe ac immediate illam communicaverit, non a priori, sed ab eius positiva institutione desum debet. Atqui Christus — 1) distinctis quibusdam personis, quas iam sibi speciali modo devinxerat, et non populo fideli, immediate communicavit suam potestatem — 2) Nullum est indicium, quod personae illae iam a reliquo populo discretae, ea in re populum repraesentarent — 3) Imo nec poterant ex populi veluti delegatione potestatem accipere; siquidem tum in illis personis et in collatione potestatis illis facta instituebatur Ecclesia; tum haec non fuit promulgata, nisi post descensum Sp. Sancti. Ergo. Ad illustrandum hoc argumentum, advertamus:

1) Nonnisi Apostolis, quos elegit (Matth. XXVIII.), dixit: « Data est mihi omnis potestas in coelo et in terra; eentes ergo docete », etc.; nonnisi iisdem ex numero omnium discipulorum, quos sibi adiunxerat, contulit potestatem ligandi atque solvendi (Matth. XVIII.); nonnisi iisdem (Joan. XX. seqq.) ait: « Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis », etc.; item solis Apostolis contulit (Luc. XXII. 19.) potestatem confiendi Eucharistiam; ex solis Apostolis constitui declaravit (Matth. XVIII. 17.) publicum tribunal Ecclesiae; ipsos solos (Matth. V. 13.) sal terrae et lucem mundi nuncupavit. Denique ut auditores et socios in apostolicis muneribus obeundis Apostoli haberent, alios septuaginta duos discipulos (Luc. X. 1.) designavit Christus, qui sacerorum administrationem data proportione participant.

2) Apostoli ita rem intellexerunt, atque *expressis verbis* docuerunt. Etenim docent, sacerdotes a Deo vocari debere (Hebr. V. 4.): « Nec quisquam sibi sumit honorem, sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron. Sic et Christus non semetipsum clarificavit, ut Pontifex fieret, sed qui locutus est ad eum: Filius meus es tu, ego hodie genui te ». Dicunt Episcopos a Spiritu Sancto esse positos, ut regant Ecclesiam Dei (Act. XX. 28.): « Attendite vobis et universo gregi; in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei »; non Ecclesia tunc recens ab Apostolis collecta, non magistratus, non populus eos posuerat; sed Spiritus Sanctus

+ Vide atente